

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

І. В. Кудрявський, здобувач, КНУТШ

ОСОБЛИВОСТІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНИ НА РУБЕЖІ ХХ–ХХІ СТОЛІТЬ: ПОЛІТОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ

Присвячується особливостям конкурентоспроможності України на рубежі ХХ–ХХІ століть. Розкривається політологічний вимір конкурентоспроможності держави у контексті перехідного періоду економіки та господарства.

Ключові слова: конкуренція; інноваційний розвиток конкурентоспроможності; теорії конкуренції; конкурентна боротьба; конкурентоспроможність держави.

Нерівномірний економічний та соціальний розвиток, який ми спостеігаємо особливо впродовж останнього століття, показує, що державам, щоб забезпечити добробут своїм громадянам, потрібно шукати все нові шляхи, використовувати все нові ресурси, стимулювати та створювати все нові умови для виробництв, розвивати все нові ідеї. Так, загострюється конкурентна боротьба між державами. Але не тільки між державами – про конкуренцію можна говорити та особливо, варто досліджувати й вивчати – як конкуренцію не лише держав між собою, але й як конкуренцію регіонів. Особливо це питання актуальне для України. Зокрема, впродовж останнього року, якщо називати нашу країну, мова йде про непросте питання обрання Україною зовнішньополітичного вектора розвитку – інтеграція в Європейський Союз та більш тісна співпраця з країнами Митного союзу. Тобто, фактично мова йде про конкуренцію регіональних союзних утворень. Чим приваблива може бути країна таким регіональним утворенням для співпраці? З допомогою чого може конкурувати Україна? У цій статті ми розглянемо інституційні та політико-правові аспекти та можливості, які є основою конкурентної стратегії України, її конкурентоздатність, а також визначальним критерієм ефективності державного управлінського механізму, умовою зростання благ громадян, виробництва та національної безпеки.

Україна вибудовує політичну стратегію інноваційного економічного розвитку з 2002 р. Результати цієї політики у різні роки реалізувалися з різною долею успіху. Проте, варто зауважити, що головні передумови були викладені в Посланні Президента України до Верховної Ради України у 2002 р. – "Європейський вибір. Концептуальні засади стратегії економічного і соціального розвитку України на 2002-2011 рр." [1].

Зараз є суттєва теоретична основа, яка дозволяє визначити сутність, принципи, механізми управління конкурентоспроможністю національної економіки [2]. Але ще ґрунтовного доопрацювання вимагає питання впливу таких інститутів, як держава, ринок та інноваційна система на рівень міжнародної конкурентоспроможності країни. Тут слід зауважити, що здатність інститутів та суб'єктів в середині країни швидко реагувати

на зміни у світовій кон'юктурі та структурі економічних зв'язків – це умова належного рівня конкурентоспроможності країни. Отже, що таке конкурентоспроможність держави? Будемо дотримуватися такого розуміння, що конкурентоспроможність – це обумовлена конкретними економічними, соціальними та політичними факторами відповідна позиція держави. Сукупність дій стосовно впливу окремих факторів формує як внутрішнє, так і зовнішнє конкурентне середовище. Тому-то, у цьому зв'язку визначимо, що серед них – це сприятливий інвестиційно-інноваційного клімат, а також національне середовище, від якого залежить наскільки ефективним буде функціонування суб'єктів економіки.

Окрім того, мова йде також про певний рівень конкурентоспроможності, що відображається в різноманітних рейтингах, обчислюється відповідними методами та індексами. За своєю суттю, рівень конкурентоспроможності країни – це наявність в ній механізмів формування умов і засобів, які сприяють вирішенню завдань загальнонаціональної безпеки, економічного розвитку та підвищенню рівня життя населення.

Вітчизняний дослідник конкурентоспроможності країни, І. Бондаренко, пропонує розглядати рівень конкурентоспроможності за допомогою матриці – "Рівень формування конкурентних переваг/Рівень реалізації конкурентних переваг" з виокремленням національного та міжнародного рівнів. У матриці представлені критерії, які, залежно від їх комбінування, можна визначити як формується та реалізується національна політика підвищення конкурентоспроможності країни [3]. Так, автор розглянув національний та міжнародний рівні реалізації конкурентних переваг. На національному ним виокремлено – національну політику підвищення конкурентоспроможності країни, національну політику у сфері конкуренції, домінування національних інститутів регулювання, вплив міжнародних інституцій та політики, узгодження політики національних та міжнародних інститутів регулювання. На міжнародному рівні автором виокремлено – підвищення відкритості національної економіки та стимулювання інтернаціоналізації, імплементація міжнародних норм регулювання конкуренції, домінування міжнародних інститутів регулювання, міжнародну політику управління конкурентоспроможністю (у тому числі на основі складання рейтингів), розробку та розповсюдження глобальних підходів до управління конкурентоспроможністю.

Для забезпечення високого рівня конкурентоспроможності слід не забувати про те, що ринкова економіка має ще низку інших принципів. До таких принципів належать, зокрема, приватна власність, свобода підприємництва та вибору, дуже виважена роль уряду в конкурентній боротьбі [4]. Законодавством визначена наявність та певне співвідношення прав власності на ресурси. Існування значної кількості підприємств є першочерговим фактором існування конкурентного середовища, при цьому важливим є співвідношення їх організаційно-правових форм господарювання [5].

Оскільки ринкова економіка неможлива без конкурентного середовища, в якому кожен суб'єкт господарювання працює на свій страх і

ризик. Кожен несе відповідальність за прийняті рішення. Отже, в умовах домінування державної власності – конкуренція стає практично неможливою. Але, як показує практика, державні підприємства і організації найчастіше не вимагають від постачальників дотримання таких високих стандартів якості як приватні фірми, що здійснюють закупівлю при відсутності конкуренції. Тоді, виходячи з цього, в умовах перехідної економіки необхідною основою створення конкурентного середовища є роздержавлення та приватизація. Що означала для України приватизація та роздержавлення? Наслідки цих процесів ми спостерігаємо ще й нині. Але почалися вони ще в 90-ті. Зараз вже можна ознайомитися з досить значною кількістю робіт, присвячених вивченню конкуренції. Детально взаємозв'язок приватизації і конкуренції почали досліджувати в кінці 80-х – початку 90-х рр. XX ст. в основному, це пов'язано з тим, що саме з тих пір починалися різні реформи в СРСР. А також, і в країнах Східної Європи. Головне, що більшість економістів та політиків вважали, що конкуренція може покращити роботу підприємств.

В Україні можна зустріти різні думки стосовно реформ, пов'язаних з роздержавленням та демонополізацією. Навіть такі, відповідно до яких слід було проводити не різку, а поступову приватизацію демонополізацію [6]. Такими першими державними документами, які відобразили питання взаємодії приватизації та конкурентної політики стали Указ Президента України від 19 лютого 2003 р. "Про Основні напрямки конкурентної політики на 2002-2004 роки" [7] та Указ Президента України "Про державну програму приватизації на 1999 рік" [8]. Загалом, за період 1992-2003 рр. в Україні форму власності змінили 90449 суб'єктів, з яких 41826 (або 46,24 % від загальної кількості приватизованих) – були викуплені. Через аукціон – 14376 (що склало лише 15,89 %). Станом на 2007 р. в Єдиному державному реєстрі підприємств та організацій України (ЄДРПОУ) налічувалось 1133200 об'єктів, з яких приватних підприємств 258,5 тис., державних 7,4 тис. одиниць [9]. Зараз частка державної власності складає менше 5%.

Але є така особливість, що навіть за умови того, що частка держави в українській економіці така невелика, порівняно з іншими державами, вплив держави на управління економікою України з боку держави дуже значний. Фактично, тут йдеться не про задоволення суспільно-економічного інтересу інструментами державної економічної політики, але й про вузько спрямовані корпоративні інтереси, для служіння яких використовуються державні інструменти.

Більше того, в Україні впливовість такого політичного інституту, як держава, без перебільшення, повністю є визначальним фактором рівня конкурентоспроможності держави, як системи взаємовідносин. Спробуємо розкрити цю тезу через поняття економічного інтересу. Отже, економічні інтереси, за суб'єктами їх реалізації, є державними, груповими та особистими. Виходячи з цього – якщо розглядати структуру економічного інтересу, є виробничі – це ті, що пов'язані з організацією виробни-

цтва та невиробничі – це ті, що пов'язані з задоволенням особистих потреб виробника та його потреб, як члена суспільства. Тепер, що стосується державного інтересу – при його реалізації є суспільно-економічний аспект, інтерес державної бюрократії, аспект самоконтролю, контролю громадянського суспільства. Отже, можна побачити, що частина інтересів держави та інших суб'єктів господарювання збігається – використання інструменту податкової політики, оподаткування в розумних межах, або навпаки – податкова політика на користь окремих категорій учасників ринку, виділення державних інвестицій та субвенцій, тарифне стимулювання експорту. Також не слід відкидати інтереси державної бюрократії. Це дуже впливовий інститут, який виявляє себе як самозбереження та саморозвиток державної системи. Це, фактично, особливий корпоративний придаток з точки зору інтересів держави. Звичайно, в ідеалі держава – це інститут консенсусу і не може бути виразником інтересів одного класу чи прошарку, якщо мова йде про демократичне суспільство.

Виходячи з ідей теорії груп і організацій, слід зазначити, що в Україні потрібна така демократія, яка протистоїть вузько спрямованим інтересам. Проте, поки що, як досить часто зазначають політичні експерти, відбувається навпаки – українська демократія перебуває під контролем цих "вузьких корпоративних інтересів". Тут, якраз чи не найвлучніше визначається політика, як мистецтво управління – економічного управління, економічної політики, адже ринкова економіка ефективно працюватиме та швидко розвиватиметься при оптимальному співвідношенні великого, середнього та малого бізнесу. Звичайно, ця формула в різних державах матиме своє співвідношення, але функціонування в економіці малих підприємницьких структур, які зайняті у різних видах економічної діяльності, дозволяє реалізовувати принципи конкурентності та свободу підприємництва.

Малий та середній бізнес є фундаментом ринкової економіки та зростання добробуту населення. Наприклад, в розвинутих країнах саме завдяки тому, що відбувся швидкий розвиток малого бізнесу, починаючи з другої половини ХХ ст., відбулося посилення конкуренції, зросла ефективність виробництва, обмежився тиск монополій, особливо це позначилося на ціні благ та їхньому асортименті.

Ця група в структурі ринку має найбільш динамічний характер. Саме малий бізнес швидше реагує на зміну кон'юнктури ринку, відслідковує та підлаштовується до інтересів споживача. Недоліком малого бізнесу є обмежена забезпеченість ресурсами, вплив макроекономічних факторів таких, як інфляція, неоптимальна податкова система, зовнішньоекономічні процеси, а також – фінансова нестабільність. Тому, з одного боку – розвиток малого бізнесу, особливо в умовах несформованого ринкового середовища, потребує державної підтримки. Проте, з іншого боку – саме цей аспект досить часто відіграє роль не просто для державного протекціонізму, а як інструменту узалежнення. Тому, саме відмова держави від

традиційної для нашої країни системоутворюючої ролі в економіці дасть можливість нового економічного порядку. Має бути інший принцип основою для економічного розвитку для забезпечення належного рівня конкурентоспроможності в сучасних умовах. Держава ж має виконувати роль відповідального соціального партнера, гаранта соціального захисту суспільства. Але не ослаблювати силу закону (як норму права і як економічний порядок), що відбувається через постійні конфлікти між гілками влади, прогресуючу соціальну безвідповідальність, корупцію.

Отже, має працювати інститут ринку, в якому рушійною силою є малий бізнес. Саме малий бізнес має перспективи у сфері нових продуктових ніш, науково-технічних інновацій. Малий бізнес не оберігаючись зайвого ризику, як це досить часто роблять великі компанії, оскільки він пов'язаний із запровадженням у виробництво нових видів та удосконаленням товарів, послуг, хапається за кожну ідею, кожну нову технологію, яка б дозволила втриматися на ринку та розвиватися.

Конкурентоспроможність держави залежить від конкурентоспроможності малого бізнесу. Зростання конкурентоспроможності – у прямій залежності від інвестиційного та інноваційного факторів. У класика економічної думки, М. Портера, забезпечення та зростання конкурентоспроможності економіки на основі інвестування й інновацій – це другий та третій етапи розвитку. А вітчизняний дослідник Т. Гончарук пропонує аналіз інвестування здійснювати в декілька етапів [10], а саме – поперше, визначити методологічні засади аналізу інвестиційної політики, детально проаналізувавши інвестиційну складову сучасних теорій економічного зростання, зважаючи на особливості економіки перехідного типу; по-друге, вивчити особливості інвестиційної стратегії, врахувавши вплив інформаційного забезпечення прийняття рішень, інвестиційної політики держави, внутрішні й зовнішні фактори інвестиційного ризику; і, нарешті – дослідити вплив міжнародної інвестиційної діяльності, зокрема імпорту інвестицій, та державної політики стосовно інвестицій ззовні.

Отже, в ринковій економіці працює двигун інтересу споживача. Саме він спонукає виробника до виробництва саме такої, потрібної продукції, саме такої належної якості. Оптимальний шлях до задоволення такого інтересу – впроваджувати нові технології, засоби виробництва, мати найкращу кваліфіковану робочу силу, при цьому – постійно шукати шляхи скорочення витрат. Що це дає? Це забезпечує реалізацію не лише інтересу споживача, а й інтересу бізнесу (виробника) збільшувати прибутки, зменшувати витрати, насичувати товарами, отримувати визнання кращого. Що ж до суспільного інтересу – загалом мова може йти про розвиток продуктивних сил, забезпечення суспільними благами, розвиток суспільства. Таким чином, не держава, не державний інтерес, а саме інтерес споживача є рушійною силою економічного розвитку в сучасних умовах ринкової економіки та забезпечення конкурентоспроможності.

І на наш погляд, основна суперечливість у сучасних реаліях побудови стратегії забезпечення конкурентоспроможності України в тому, що

відбулася підміна понять – коли суспільний інтерес, який був основним інтересом в умовах планової економіки, або інтерес суспільства, як асоціації власників засобів виробництва – трансформувався в державний інтерес, у той час, коли частка держави в українській економіці скоротилася до п'яти відсотків. Але ж за своєю суттю суспільний інтерес відображає соціалізовану економічну систему. Основне у ній – суспільна власність на засоби виробництва. А також, – співробітництво. Після цього, як відбулася трансформація суспільної власності в державну в умовах адміністративно-командної системи, відбулося перетворення державного інтересу на основний інтерес. Але після роздержавлення та демонополізації української економіки – перетворення державного інтересу на інтерес споживача – не відбулося. Тому-то, фактично зараз, за умов названої ринкової економіки в Україні відбувається реалізація державного інтересу як основного, що забезпечує відтворення попередньої системи, за зовсім інших умов. Це, в свою чергу, значно ослаблює і економічну систему і саму державу, адже вона значно втрачає ресурс – наприклад, як спринтер, у якого зв'язані руки (ніби бігти може, проте, розвивати повну свою швидкість – ні).

Якщо спроектувати на суспільство – отримаємо те, що в реальній дійсності абсолютизація суспільного інтересу призвела до абсолютизації інтересу державного. Так, підпорядковане, другорядне значення особистого інтересу в адміністративно-командній економіці призвело до гальмування розвитку економіки. Людина втрачає (точніше – вже втратила) економічні стимули до праці, закріпився стереотип утриманства (не лише, а більше того – повної залежності від держави), особисті інтереси громадян ігноруються (ніби держава краще знає, що потрібно громадянам), відбулася деформація уявлень про шляхи реалізації особистого інтересу (не в ефективній праці, а в перерозподілі). Отже, ототожнення суспільного інтересу з державним (а державного – з інтересом правлячої еліти) – створив умови для першочергового задоволення тільки цього інтересу.

Проте, наслідки глобалізації, яка не може не впливати й на Україну, дають можливість побачити позитивний приклад того, що в економічно розвинених країнах поряд з такими факторами виробництва як земля, праця, капітал особливого значення набуває ще й ресурс – це інформація та знання. І якщо земля, капітал і праця мають в різній мірі обмежений характер, то інформація та знання – необмежений, вони розвиваються відповідно до потреб часу [11]. І, як зазначає вітчизняна дослідниця конкурентоспроможності регіонів І. Прокопович-Павлюк, власне формування та накопичення інформації, розвиток технологій, виробництво наукомісткої продукції, запровадження технологічно нового виробництва є чинником економічного зростання та конкурентоспроможності як регіонів, так країни загалом, а інноваційний фактор є результатом вкладення інвестицій в людський капітал [12]. На її думку, безпосередній вплив на конкурентоспроможність регіону мають чотири фактори, які

взаємопов'язані між собою. Економічні показники інвестиції та інновації взаємозалежні, оскільки запровадження інновацій потребує вкладення коштів, тобто інвестування, а інновації впливають на розвиток та величину інвестиційного процесу (нагадаємо, що такий зв'язок присутній саме на регіональному рівні) [13].

Що ж до інноваційної діяльності – то її розуміють, як вид економічної діяльності, пов'язаний з трансформацією ідей в технологічно нові чи удосконалені продукти, впроваджені на ринку, в нові чи удосконалені технологічні процеси або засоби створення послуг, що використовуються в практичній діяльності [14]. Від інноваційного розвитку залежить економічний, виробничий, науково-технічний.

Якщо наприкінці 1980-х рр. питома вага підприємств, які забезпечували розробку нової чи вдосконаленої продукції чи виробничих процесів, у промисловості складала до 70 відсотків, то вже в середині 90-х – ця частка була на рівні 25 відсотків. Зараз в Україні таких – не більше 10. А складова інноваційного продукту в ВВП України – не більше 4 %. У той час, як в країнах Європи – це 20 %. Отже, тільки створення в Україні належних умов інноваційного розвитку є виходом на належний рівень конкурування на світовому ринку [15].

Окрім інституційних аспектів забезпечення конкурентоспроможності України, важливим є політико-правовий аспект. З 2000-х рр. відбувається періодичне оновлення законодавства про захист економічної конкуренції, зміцнюються інституційні засади. Тривали позитивні зміни у розвитку структурних передумов конкуренції. Зокрема, частка товарів, робіт, послуг, що реалізуються на ринках з конкурентною структурою, у загальному обсязі реалізації досягла майже 57 відсотків, у той час як частка ринків, на яких передумови конкуренції відсутні, скоротилася до приблизно 6 відсотків [16].

Важливе значення має прийнятий документ "Стратегія економічного і соціального розвитку України (2004–2015 роки), який затверджує європейський напрям інтеграції [17].

У першу чергу слід назвати стратегію, якою визначається створення умов для підвищення конкурентоспроможності регіонів. Документом передбачено забезпечення їх сталого розвитку на сучасній технологічній основі, високої продуктивності виробництва та зайнятості населення. Постановою визначаються стратегічні завдання державної політики регіонального розвитку України до 2015 р. [18]. До основних завдань стратегії належать – підвищення конкурентоспроможності регіонів та зміцнення їх ресурсного потенціалу, забезпечення розвитку людських ресурсів, розвиток міжрегіонального співробітництва, створення інституціональних умов для регіонального розвитку. Конкурентоспроможність регіонів розглядається в інвестиційному аспекті. Зокрема, зазначається, що в умовах гострої конкуренції між регіонами за нові інвестиції (включаючи іноземний капітал) регіональна політика повинна бути спрямована на забезпечення регіонів інструментами державної підтримки, завдя-

ки яким вони зможуть бути конкурентоспроможними на ринку інвестицій [19]. Отже, позитивним моментом є визначення основних інструментів реалізації цих завдань. Зокрема, угоди щодо регіонального розвитку, програми подолання депресивності окремих територій, державні цільові програми, регіональні стратегії розвитку і програми соціально-економічного та культурного розвитку. Для цього слід прийняти нормативно-правові акти, які передбачатимуть розмежування функцій та повноважень центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. А також вимагає вдосконалення порядку регламентування загальнодержавного і регіонального прогнозування та планування соціально-економічного розвитку. Мають бути чітко визначені статуси стратегічних документів, запроваджено принципи планування.

Висновки. Основою забезпечення належного рівня конкурентоспроможності держави є оптимальне втручання політичного інституту в економіку, а також інвестиційна та інноваційна діяльність. Тому, в основі сучасної концепції ринкових реформ має бути формування сукупності життєздатних інститутів на основі "природного відбору", на основі їхньої економічної ефективності. Але ринкові інститути не можуть виникнути природним шляхом. Цьому перешкоджає нерівність доступу до ресурсів, інформації, влади – все те, що веде до монополізації та її наслідків. Сприяття формуванню та розвитку інститутів в перехідному суспільстві може тільки сильна і, як зазначалося вище, саме демократична держава. Це така – яка має відповідні механізми контролю, але не перебуває під впливом корпоративно-бюрократичного інтересу.

1. Європейський вибір. Концептуальні засади стратегії економічного і соціального розвитку України на 2002–2011 роки: Послання Президента України до Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/n0001100-02>.
2. Мороз В. Конкурентоспроможність України у відображенні рейтингів міжнародних організацій // Конкуренція. Вісник Антимонопольного комітету України. – 2005. – № 3 (18). – С. 38.
3. Бондаренко І. С. Конкурентоспособность страны и конкурентные преимущества: сущность, методы оценки // Экономика промышленности. – 2007. – № 3(38). – С. 31. 4. Долишній М. І. Актуальні проблеми формування регіональної політики в Україні // Регіональна економіка. – 1999. – № 3. – С. 17. 5. Коломийчук В. С. та ін. Стратегічні засади соціально-економічного розвитку регіону: методологія, методи, практика (на матеріалах Тернопільської області). – Львів ; Тернопіль, 2002. – С. 250. 6. Там само. – С. 120. 7. Про Основні напрямки конкурентної політики на 2002–2004 роки: Указ Президента (від 19.02.2003 р. № 140/2003) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua. 8. Про державну програму приватизації: Указ Президента (від 18.05.2000 р. № 1723-III) // Відомості Верховної Ради. – 2000. – № 33–34.
9. Степаненко С. В. Зовнішньоекономічна конкурентоспроможність у глобальному середовищі // Економіка і регіон. – 2004. – № 1. – С. 83. 10. Гончарук Т. І. Конкуренція і конкурентоспроможність: зміст і розвиток у перехідній економіці : монографія. – Суми : ВВП Мрія-1 ЛТД, УАБС, 2003. – С. 13. 11. Титаренко Л. М. Інноваційні фактори конкурентоспроможності національної економіки та регіонів // Економіка і регіон. – 2004. – № 2(3). – С. 34. 12. Прокіпович-Павлюк І. В. Підвищення конкурентоспроможності економіки регіону (на прикладі Львівської області) : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.05. – Ужгород, 2008. 13. Іноземні інвестиції в Україні. – К., 2004. – С. 248. 14. Губський Б. В. Інвестиційні процеси в глобальному середовищі. – К. : Наукова думка, 1998. – С. 18. 15. Соловьев В. П. Инновационная деятельность как системный процесс в конкурентной экономике (Синергетические эффекты инноваций). – К. : НАН Украины, Центр исследованний научно-технического потенциала и истории науки им. Г.М. Доброва, 2004. – С. 78. 16. Модернізація України – наш стратегічний вибір:

Щорічне Послання президента України до Верховної Ради України. – К. : НІСД, 2011. – С. 115. 17. Гальчинський А. С., Геєць В. М. та ін. Стратегія економічного і соціального розвитку України (2004–2015 роки) "Шляхом Європейської інтеграції" – К. : ІВЦ Держкомстату України, 2004. – С. 145. 18. Ножак Л. С. та ін. Інвестиційна діяльність в Україні (проблеми, перспективи, регіональні аспекти). – Львів : ІРД НАН України. – 2005 р. – С. 60. 19. Іноземні інвестиції в Україні. – К., 2004. – С. 248. 20. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 р.: Постанова Кабінету Міністрів України. – № 1001 (від 21 липня 2006 р.) // Офіційний вісник України. – 09.08.2006. – № 30. – С. 36.

Надійшла до редколегії 15.03.13

И. В. Кудрявский

ОСОБЕННОСТИ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ УКРАИНЫ НА РУБЕЖЕ XX–XXI ВЕКОВ: ПОЛИТОЛОГИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ

Посвящается особенностям конкурентоспособности Украины на рубеже XX–XXI веков. Раскрывается политологическое измерение конкурентоспособности государства в контексте переходного периода экономики и хозяйства.

Ключевые слова: конкуренция; инновационное развитие конкурентоспособность; теории конкуренции, конкурентная борьба; конкурентоспособность государства.

I. V. Kudryavskyi

FEATURES COMPETITIVENESS OF UKRAINE AT THE TURN OF THE XX–XXI CENTURY: POLITICAL ANALYSIS

Dedicated features competitiveness of Ukraine at the turn of the XX–XXI centuries. It reveals political science dimension of competitiveness of the state in the context of transition economy and the economy.

Keywords: competition, innovation development competitiveness; theory of competition, competition, competitive state.